

DWAJATAANUPASSANA SUTTA

Tłumaczenie Włodek Fenrych

Dwajataanupassana Sutta jest jedną z krótkich sutr zawartych w księdze Sutta Nipaata, która jest częścią kanonu buddyjskiego Małego Wozu spisanego w języku pali.

Sutry należą do literatury ustnej: zanim je spisano, przekazywane były z pokolenia na pokolenie za pomocą regularnej grupowej recytacji. Stąd charakterystyczne cechy ułatwiające zapamiętanie tekstu; wśród nich, oprócz układania całych partii w wiersz, są powtarzające się formuły, w których za każdym razem zmieniane są tylko niektóre słowa. Jest to nie tylko mnemotechnika, owe powtórzenia nadają tekstowi muzyczny prawie rytm, wyrecytowany na głos działa on na umysł nieomal jak reggae. Celem wszystkich buddyjskich tekstów jest doprowadzenie umysłu do stanu ułatwiającego osiągnięcie Przebudzenia i rytm odgrywa tu ważną rolę. Trzeba przy tym pamiętać, że w buddyjskich klasztorach sutry recytuje się na głos do dziś, zazwyczaj wczesnym rankiem i na czczo.

Wszystkie buddyjskie terminy przetłumaczyłem na rdzennie polskie słowa. Interesuje mnie przede wszystkim jak ten tekst działał na rodzimego użytkownika języka pali, który to użytkownik nie musiał sprawdzać w słowniku znaczenia indyjskich specjalistycznych terminów, nie miał też greckich słów z dziedziny psychologii. Język pali nie ma własnego pisma ani ustalonej ortografii. Każdy z ludów używających palijskiego kanonu zapisuje go własnym pismem, a brytyjscy badacze zapisują go alfabetem łacińskim zgodnie z angielską fonetyką. Ja więc postanowiłem imiona własne (a więc i tytuł sutry) zapisać zgodnie z fonetyką polską.

Sutta Nipaata składa się z krótkich sutr zapisanych częściowo wierszem, a częściowo prozą. W standardowych wydaniach wszystkie strofy są ponumerowane, ale nie dla każdej sutry osobno, lecz od początku księgi do końca. Zachowuję tutaj tę numerację; da to pojęcie o miejscu sutry w księdze.

SUTRA PODWÓJNEGO SPOSTRZEŻENIA

Oto co słyszałem: przez pewien czas Przebudzony mieszkał we Wschodnim Parku należącym do Magiaaramaatu w Śrawasti. Pewnego wieczoru o pełni księżyca siedział pod gołym niebem, a wszyscy mnisi skupieni byli wokół. Widział że czekają w milczeniu i przemówił do nich. "Mnisi, zdarza się w tym świecie, że opowiada się rzeczy o doskonałych stanach, usłyszeć można świetne zdania, które wyzwalają i wiedzą ku Pełnemu Przebudzeniu. Mnisi, po co macie zaprzętać sobie głowę słuchaniem tego wszystkiego? Ktoś może was tak zapytać, a jeśli to się stanie, odpowiedzcie

mu w ten sposób: 'To po to, by ujrzeć dwie rzeczy, jakimi są naprawdę'. Ktoś może was zapytać co to są za rzeczy, a jeśli się to stanie, odpowiedzcie mu w ten sposób: 'Pierwsze spostrzeżenie jest takie: oto czym jest udręka i oto gdzie źródło udręki. Drugie spostrzeżenie jest takie: oto udręka znika i oto przyczyna zniknięcia.' To są dwa spostrzeżenia; ujmijcie je razem z wysiłkiem, ochotą i uwagą, a możecie się spodziewać jednego z dwóch osiągnięć: albo będzie nim owoc pełnej wiedzy, albo, jeśli pierwotne przyczyny nie całkiem jeszcze wygasły, to przynajmniej nie będzie ponownych narodzin." Powiedziawszy to mnichom, Przebudzony mówił dalej, jako Mistrz, wyjaśniając:

724. Są ludzie, którzy nie pojmą udręki, Nie chcą zrozumieć skąd się ona bierze, Nie chcą też wiedzieć gdzie się ona skończy, I w jaki sposób do końca się dostać.

725. Bez uwolnienia umysłu przez wiedzę Nie dotrą nigdy do końca udręki. Wciąż będą chodzić, zataczając kręgi, Rodząc się i starzejąc, i znowu, i znowu.

726. Są jednak ludzie, co pojmą udrękę I zrozumieją skąd się ona bierze. Zobaczą również gdzie się ona kończy I w jaki sposób do końca się dostać.

727. Używszy wiedzy, uwolniwszy umysł, Ci dotrą kiedyś do końca udręki. Nie będą chodzić, zataczając kręgi, Rodząc się i starzejąc; wstrzymają kołowrót. To jest właściwe podwójne spostrzeżenie, ktoś jednak może was zapytać jak to powiedzieć inaczej, a jeśli się to stanie, odpowiedzcie mu w ten sposób: 'Pierwsze spostrzeżenie jest takie: chwytanie jest źródłem wszelkiej udręki. Drugie spostrzeżenie jest takie: ostudzenie i wygaszenie chwytania spowoduje zniknięcie udręki.' Takie są dwa spostrzeżenia; ujmijcie je razem z wysiłkiem, ochotą i uwagą, możecie się spodziewać jednego z dwóch osiągnięć.

728. Wszelka udręka rodzi się z chwytania. Kto tego nie wie, ten wciąż chce coś chwytąć, Idąc, zgłupiony, z jednej nędzy w drugą. Użyj swej wiedzy, uwolnij się z udręk. Można inaczej ująć podwójne spostrzeżenie. Pierwsze spostrzeżenie jest takie: niewiedza jest źródłem wszelkiej udręki. Drugie spostrzeżenie jest takie: ostudzenie i zgaszenie niewiedzy spowoduje zniknięcie udręki. Takie są dwa spostrzeżenia; ujmijcie je razem z wysiłkiem, ochotą i uwagą, a możecie się spodziewać jednego z dwóch osiągnięć.

729. Odwieczna podróż od łona do łona, Do tego kształtu, to znów do innego: Taki kołowrót jest skutkiem niewiedzy.

730. Skutkiem niewiedzy tępota i głupstwo, Wieczna wędrówka od życia do życia. Idący Ścieżką wstrzymuje kołowrót, Niszczy niewiedzę, przestaje się stawać. Można inaczej ująć podwójne spostrzeżenie. Pierwsze spostrzeżenie jest takie: podniety są źródłem wszelkiej udręki. Drugie spostrzeżenie jest takie: ostudzenie i wygaszenie podniet spowoduje zniknięcie udręki. Takie są dwa spostrzeżenia; ujmijcie je razem z wysiłkiem, ochotą i uwagą, a możecie się spodziewać jednego z

dwóch osiągnięć.

731. Każda udręka z podniety umysłu, Dlatego drogą do zniszczenia udrękJest całkowite wymazanie podniet.

732. Rozważ bolesne skutki takich podniet: One są karmą dla wszelkiej udręki; Wymaż podniety, przerwij łańcuch doznań, A się okaże, że udręka znikła.

733. Mądrzy to widzą, to jest rzeczywistość. Mądrzy odrzucają jarzmo Zwodziciela, Odejdą wolni, by już nie powrócić. Można inaczej ująć podwójne spostrzeżenie. Pierwsze spostrzeżenie jest takie: poczucie jest źródłem wszelkiej udręki. Drugie spostrzeżenie jest takie: ostudzenie i wygaszenie poczucia spowoduje zniknięcie udręki. Takie są dwa spostrzeżenia; ujmijcie je razem z wysiłkiem, ochotą i uwagą, a możecie się spodziewać jednego z dwóch osiągnięć.

734. Każda udręka wyrasta z poczucia, Dlatego drogą do zniszczenia udrękJest całkowite zmazanie poczucia.

735. Rozważ: bolesne są skutki poczucia, Ono jest karmą dla wszelkiej udręki. Wymaż poczucie, a ustanie chciwość, Spokój umysłu będzie osiągnięty. Można inaczej ująć podwójne spostrzeżenie. Pierwsze spostrzeżenie jest takie: styczność jest źródłem wszelkiej udręki. Drugie spostrzeżenie jest takie: ostudzenie i wygaszenie styczności spowoduje zniknięcie udręki. Takie są dwa spostrzeżenia; ujmijcie je razem z wysiłkiem, ochotą i uwagą, a możecie się spodziewać jednego z dwóch osiągnięć.

736. Niektórych wabi działanie styczności: Miejsca, gdzie zmysły dotykają rzeczy. Smagani wiatrem, idą gdzie pcha podmuch, Nie widać oznak, że łańcuch się przerwie.

737. Inni pojęli to działanie zmysłów, Miłym doznaniem będzie dla nich bezruch. Ci zrozumieli, nie pragną styczności, Zupełny spokój będzie im dostępny. Można inaczej ująć podwójne spostrzeżenie. Pierwsze spostrzeżenie jest takie: doznania są źródłem wszelkiej udręki. Drugie spostrzeżenie jest takie: ostudzenie i wygaszenie doznań spowoduje zniknięcie udręki. Takie są dwa spostrzeżenia; ujmijcie je razem z wysiłkiem, ochotą i uwagą, a możecie się spodziewać jednego z dwóch osiągnięć.

738. Miłe, niemiłe, nijakie doznanie, Wewnątrz, na zewnątrz - każde jest udręką; Kto to zrozumie, ten widzi też jasno, Że jest zwodniczym, kruchym doświadczeniem.

739. Jest łańcuch doznań podobny huśtawce; Kto to zrozumie, może się oddzielić. Oddziel

doznanie, a ustanie chciwość, Zupełny spokój może być dostępny. Można inaczej ująć podwójne spostrzeżenie. Pierwsze spostrzeżenie jest takie: pragnienie jest źródłem wszelkiej udręki. Drugie spostrzeżenie jest takie: ostudzenie i wygaszenie pragnienia spowoduje zniknięcie udręki. Takie są dwa spostrzeżenia; ujmijcie je razem i, z wysiłkiem, ochotą i uwagą, a możecie się spodziewać jednego z dwóch osiągnięć.

740. Ktokolwiek idzie trzymając się pragnień, Ten podróżuje od łona do łona, To tu, to ówdzie, w ciągłym kołowrocie.

741. Rozważ: bolesne są skutki pragnienia, Ono jest karmą dla wszelkiej udręki. Użyj swej wiedzy, by rozwiązać pragnienie; Lgnienie też zniknie, zostaniesz Wędrowcem. Można inaczej ująć podwójne spostrzeżenie. Pierwsze spostrzeżenie jest takie: lgnienie jest źródłem wszelkiej udręki. Drugie spostrzeżenie jest takie: ostudzenie i wygaszenie lgnienia spowoduje zniknięcie udręki. Takie są dwa spostrzeżenia; ujmijcie je razem z wysiłkiem, ochotą i uwagą, a możecie się spodziewać jednego z dwóch osiągnięć.

742. Lgnienia jest skutkiem ciągle powstawanie; Ten, kto powstaje, idzie przez udrękę. Kto się narodzi, ten umrze na pewno.

743. Kto to zrozumie, nie będzie się stawał, Wie, jak powstrzymać ciągle powstawanie, Wstrzama kołowrót, już się nie odrodzi. Można inaczej ująć podwójne spostrzeżenie. Pierwsze spostrzeżenie jest takie: usiłowanie jest źródłem wszelkiej udręki. Drugie spostrzeżenie jest takie: ostudzenie i wygaszenie usiłowania spowoduje zniknięcie udręki. Takie są dwa spostrzeżenia; ujmijcie je razem i, z wysiłkiem, ochotą i uwagą, a możecie się spodziewać jednego z dwóch osiągnięć.

744. Z usiłowania jest każda udręka, Dlatego drogą do zniszczenia udręk Pełne zgaszenie jest usiłowania.

745. Rozważ bolesny plon usiłowania: Ono jest karmą dla wszelkiej udręki; Usiłowanie wystarczy porzucić, Aby osiągnąć wolność bez wysiłku.

746. Ktokolwiek wstrzyma to usiłowanie, Ten własny umysł będzie mógł oczyścić; Kołowrót stanie, nie będzie powrotu. Można inaczej ująć podwójne spostrzeżenie. Pierwsze spostrzeżenie jest takie: pożywki są źródłem wszelkiej udręki. Drugie spostrzeżenie jest takie: ostudzenie i wygaszenie pożywek spowoduje zniknięcie udręki. Takie są dwa spostrzeżenia; ujmijcie je razem z wysiłkiem, ochotą i uwagą, a możecie się spodziewać jednego z dwóch osiągnięć.

747. Każda udręka wyrasta z pożywek, Dlatego drogą do zniszczenia udręk Jest całkowite odcięcie

pożywek.

748. Rozważ te skutki czerpania z pożywek: One są karmą dla wszelkiej udręki; Kto to zrozumie, może się uwolnić.

749. Kto wie co zdrowe, nie pije trucizny, Stoi on prosto oraz widzi jasno; Pełnia osoby nie ujęta słowem. Można inaczej ująć podwójne spostrzeżenie. Pierwsze spostrzeżenie jest takie: pobudzenie umysłu jest źródłem wszelkiej udręki. Drugie spostrzeżenie jest takie: ostudzenie i wygaszenie pobudzenia umysłu spowoduje zniknięcie udręki. Takie są dwa spostrzeżenia; ujmijcie je razem i, z wysiłkiem, ochotą i uwagą, a możecie się spodziewać jednego z dwóch osiągnięć.

750. Z pobudzenia umysłu jest każda udręka, Dlatego drogą do zniszczenia udręk Jest wygaszenie pobudzeń umysłu.

751. Rozważ: bolesne są skutki pobudzeń, One są karmą każdej ludzkiej nędzy. Zgaś pobudzenie, uwolń się od Ignienia, Bądź jak wędrowiec, w ciszy i skupieniu. Można inaczej ująć podwójne spostrzeżenie. Pierwsze spostrzeżenie jest takie: kto jest zależny, ten drży. Drugie spostrzeżenie jest takie: kto jest niezależny, ten nie drży. Takie są dwa spostrzeżenia; ujmijcie je razem z wysiłkiem, ochotą i uwagą, a możecie się spodziewać jednego z dwóch osiągnięć.

752. Kto niezależny, nie drży ni się lęka, Kto jest zależny, wciąż się czegoś chwyta, Łapie istnienie w tym kształcie lub w innym; Kto jest zależny, nie umknie istnieniu.

753. Rozważ bolesne skutki zależności: Jest niebezpieczna, zagraża udręką. Wędrowiec idzie w ciszy i skupieniu, Nic nie chwytając, wolny jest od Igniecia. Można inaczej ująć podwójne spostrzeżenie. Pierwsze spostrzeżenie jest takie: jest większy spokój w bezkształcie, niż w kształcie. Drugie spostrzeżenie jest takie: jest większy spokój w zgaszeniu niż w bezkształcie. Takie są dwa spostrzeżenia; ujmijcie je razem z wysiłkiem, ochotą i uwagą, a możecie się spodziewać jednego z dwóch osiągnięć.

754. Istoty, które nie pojmy zgaszenia, Powrócą znowu w kole powstawania; Mogą być częścią świata istot kształtnych, Lub też być z istot świata bezkształtnego.

755. Ktokolwiek pojmy rzeczywistość kształtu, Przeniknie bezkształt, uwolni się, zgaśnie, Wstrzyma kołowrót i śmierć pozostawi. Można inaczej ująć podwójne spostrzeżenie. Pierwsze spostrzeżenie jest takie: co szeroki świat, wliczając zwodzicieli, pustelników, braminów, jak również zwykłych ludzi oraz władców, uważa za prawdę, o tym istoty wyższe, ludzie wartościowi, dzięki głębokiej mądrości widzą całkiem jasno, że jest fałszem. Drugie spostrzeżenie jest takie: co szeroki świat,

wliczając zwodzicieli, pustelników, braminów, jak również zwykłych ludzi oraz władców, uważa za fałsz, o tym istoty wyższe, ludzie wartościowi, dzięki głębokiej mądrości widzą całkiem jasno, że jest prawdą. Takie są dwa spostrzeżenia; ujmijcie je razem z wysiłkiem, ochotą i uwagą, a możecie się spodziewać jednego z dwóch osiągnięć.

756. Istoty świata, włączając w to bogów, Treść dostrzegają w tym, co bez wartości. Są przywiązani do ciała i duszy, Wydaje im się, że w nich treść zawarta.

757. Lecz gdy się natkną na jakieś zjawisko, W którym szukają swojej tożsamości, Wówczas się gubią, bo ono przemija. To, co trwa chwilę, jest tylko złudzeniem.

758. Stanem bez złudzeń jest tylko Zgaszenie. Mądrzy to widzą, to jest rzeczywistość. To spostrzeżenie zakończy udrękę, Przyjdzie Zgaszenie, całkowity spokój. Można inaczej ująć podwójne spostrzeżenie. Pierwsze spostrzeżenie jest takie: co szeroki świat, wliczając zwodzicieli, pustelników, braminów, jak również zwykłych ludzi oraz władców, uważa za rozkosz, o tym istoty wyższe, ludzie wartościowi, dzięki głębokiej mądrości widzą całkiem jasno, że jest udręką. Drugie spostrzeżenie jest takie: co szeroki świat, wliczając zwodzicieli, pustelników, braminów, jak również zwykłych ludzi oraz władców, uważa za udrękę, o tym istoty wyższe, ludzie wartościowi, dzięki głębokiej mądrości widzą całkiem jasno, że jest ukojeniem. Takie są dwa spostrzeżenia; ujmijcie je razem z wysiłkiem, ochotą i uwagą, a możecie się spodziewać jednego z dwóch osiągnięć.

759. Rozkoszne, miłe kształty oraz dźwięki, Zapachy, smaki, dotknięcia i myśli: Świat, również boski, zgadza się w tej mierze, Że to stanowi treść wszelkiego szczęścia.

760. Świat takie rzeczy uważa za rozkosz, Lecz ustanie rozkoszy - przyczyną udręki.

761. Wyższe istoty, ludzie wartościowi Tam, gdzie niknie osoba - widzą ukojenie, Całkiem inaczej, niżli reszta świata.

762. Rozkosze świata zwane są udręką: Tak uważają ludzie wartościowi. Głód i bezdomność dla nich ukojeniem. Zważcie na tę rozbieżność. Jest to trudne do zrozumienia, dlatego wielu ludzi tkwi w błędzie.

763. Dla ślepych jest to mrok nieprzenikniony, A kryształowa jasność dla skupionych. Nic nie pomoże temu, kto jest głuchy Na Nauczanie o naturze rzeczy.

764. To Nauczanie o naturze rzeczy Nie jest pomocą ku Otwarceniu Oczu Dla przesiąkniętych pragnieniem rozkoszy, Dla powiązanych w jarzmie Zwodziciela.

765. Czyż ktoś osiągnie Pełne Przebudzenie, Jeżeli nie jest istotą szlachetną? Któż inny może pojąć Przebudzenie Oraz rozproszyc siły Zwodziciela? Oto, co Przebudzony powiedział owego razu. Mnisi z radością słuchali tych słów. Zaiste, około sześćdziesięciu mnichów w czasie tej przemowy pozwoliło odpłynąć Ignieniu i chwytaniu, i tym sposobem zostali uwolnieni

Źródło: http://www.geocities.com/wlodek_fenrych/teksty_wlodka/dwajata.htm